

การอภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาลักษณะพฤติกรรมในสภาพการณ์แก้ปัญหาของแม่และเด็กเล็กในชนบทภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่าง ของ พฤติกรรมแต่ละด้านของแม่และเด็กตามตัวแปร เพศ ลำดับที่การเกิดฐานะเศรษฐกิจ และภาค โดยมีสมมติฐานการวิจัยว่า พฤติกรรมในสภาพการณ์แก้ปัญหาของแม่และเด็กจะแสดงออกได้ในหลายรูปแบบ และมีความแตกต่างกันในพฤติกรรมแต่ละด้านเมื่อเปรียบเทียบกันระหว่างเพศ ลำดับที่การเกิดฐานะทางเศรษฐกิจ และภาค

ผลการวิจัยอภิปรายได้ดังนี้

1) ลักษณะพฤติกรรมในสภาพการณ์แก้ปัญหาของแม่และเด็กเล็ก

จากผลการวิเคราะห์ลักษณะพฤติกรรมของแม่และเด็กเล็กที่แสดงออกในสภาพการณ์แก้ปัญหา ปรากฏว่า แม่และเด็กเล็กในภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือแสดงพฤติกรรมประเภทต่าง ๆ ในอัตราร้อยละมากน้อยแตกต่างกันในแต่ละกลุ่ม ซึ่งผลการวิจัยที่ได้สอดคล้องกับสมมติฐานในข้อที่ 1 ที่ว่า ในสภาพการณ์แก้ปัญหาแม่และเด็กเล็กจะแสดงพฤติกรรมออกได้หลายประเภท และเมื่อพิจารณาโดยส่วนรวม พบว่าพฤติกรรมที่แม่แสดงออกอย่างเด่นชัด คือการแย่งงานของเด็กมาทำ มีค่าร้อยละ 13.6 และการรบกวนการทำงานของเด็ก มีค่าร้อยละ 13.5 รองลงมาคือ การแนะนำ การสอน ร้อยละ 9.3 และการชักชวน ร้อยละ 8.1 ส่วนพฤติกรรมที่เด็กแสดงออกน้อย คือการออกคำสั่ง ร้อยละ 0.4 และพฤติกรรมอื่น ๆ มีค่าร้อยละ 1.2

ส่วนพฤติกรรมของเด็กที่แสดงออกเด่นชัดในระหว่างการแก้ปัญหาคือ การทำงานด้วยตนเอง ซึ่งมีอัตราร้อยละสูงสุดคือ 36.3 รองลงมาคือการขอความช่วยเหลือจากแม่ ร้อยละ 4.3 ส่วนพฤติกรรมที่เด็กแสดงออกน้อย คือการแสดงความผูกพัน ร้อยละ 0.3 และการเข้าใกล้ ถูกตอ้งตัว ร้อยละ 0.5

ผลการวิจัยอภิปรายได้ว่า ในสภาพการณ์แก้ปัญหามาแม่จะแสดงพฤติกรรม การแย่งงานของเด็กมาทำและมีการรบกวนการทำงานของเด็กมากที่สุด รวมแล้ว ถึงร้อยละ 27.1 ผลการวิจัยที่ได้นี้แสดงให้เห็นถึงวิธีการฝึกให้เด็กแก้ปัญหาของแม่ ทั้งสองภาคควาไม่ส่งเสริมให้เด็กมีอิสระในการทำงานด้วยตนเอง และไม่ฝึกให้เด็ก ใดช่วยตนเอง มีการขัดขวางทางทำงานของเด็กมาก ซึ่งตรงกับผลการวิจัยของ วีรยุทธ วิเชียรโชติ และคณะ ที่พบว่า การเลี้ยงดูเด็กในสังคมไทยไม่ส่งเสริมให้ ผู้เยาว์แสวงหาความรู้โดยอาศัยประสาทสัมผัสทั้ง 5 ผู้ใหญ่ชอบทำสิ่งต่าง ๆ ให้ เด็กจนโต และไม่ส่งเสริมให้เด็กช่วยตนเองหรือตัดสินใจด้วยตนเอง โดยจะพยายาม ช่วยเหลือเด็กอยู่เสมอในการแก้ปัญหาตลอดจนการตัดสินใจต่าง ๆ¹ ซึ่งจะเป็นการ ทำให้เด็กไม่มีโอกาสใช้ความคิดของตนเอง ทำให้เป็นอุปสรรคในการพัฒนา ความคิดสร้างสรรค์ของเด็ก เพราะจากการศึกษาของ เซียร์ส² และมุสเซน³ กล่าวว่า ไ้ตรงกันว่า การขัดขวางไม่ให้เด็กทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง จะเป็นการบั่นทอนการ ช่วยตนเอง ทำให้เด็กขาดความกระตือรือร้นในการสำรวจสิ่งต่าง ๆ ชาติความมั่นใจ ในตนเอง และต้องพึ่งพาผู้อื่นตลอดไป การที่แม่แสดงพฤติกรรมการแย่งงานของเด็ก มาทำ และการรบกวนการทำงานของเด็ก อาจจะเป็นองมาจากความรักใคร่ในตัวเด็ก และคิดว่าลูดยังเด็ก จึงทำให้แม่แย่งงานมาทำให้เสียเองเพื่อให้เด็กได้ของเล่นและ

¹วีรยุทธ วิเชียรโชติ และคณะ, รายงานการวิจัยเรื่องความเกรงใจ ในคนไทย ปี 2512-2515 (ม.ป.ท., 2516), หน้า 8-9.

²Robert Sears, Pattern of Child Rearing, p. 160.

³Paul Mussen, The Psychology of the Child, p. 429.

ชนมในกลอง และอาจจะเนื่องมาจากงานที่ให้เด็กหาทางแก้ปัญหาโดยการเปิดกลองที่พื้นปิดไว้ด้วยสกอตเทปนั้น เป็นงานที่มีลักษณะค่อนข้างยากสำหรับเด็กในวัยนี้ ทำให้เด็กมีการขอความช่วยเหลือจากแม่ในอัตราร้อยละที่สูง ซึ่งอาจทำให้แม่สงสาร และทนรับเราจากลูกไม่ได้ จึงมีแนวโน้มที่จะเอางานของเด็กมาทำให้เสียเอง และอาจจะเนื่องมาจากว่าแม่ไทยในชนบทยังขาดความรู้ ความเข้าใจถึงวิธีฝึกหัดเพื่อให้เด็กสามารถแก้ปัญหาเองได้ต่อไป ดังนั้นเมื่อเด็กมีปัญหาอะไรแม่จึงมักเข้าช่วยเหลือทันที โดยที่แม่เองก็ไม่ทราบว่าภาระกระทำของแม่เป็นการขัดขวางและไม่ส่งเสริมให้เด็กมีความเป็นอิสระ และสามารถแก้ปัญหาได้เองต่อไป

แต่อย่างไรก็ตาม ผลการวิจัยนี้ก็พบว่าแม่มีการแนะนำและการสอนวิธีการแก้ปัญหาแก่เด็กในอัตราร้อยละ 9.3 ซึ่งรองจากพฤติกรรมการแย่งงานของเด็กและการรบกวน แสดงให้เห็นว่าแม่ไทยในชนบทมีการฝึกให้เด็กรู้จักช่วยตนเองโดยการแนะนำ และสั่งสอนเช่นกัน ซึ่งตรงกับผลการวิจัยของจรรยา สุวรรณทัต และคณะ ที่พบว่าแม่ไทยในชนบทภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีการฝึกหัดให้เด็กรู้จักช่วยตนเอง และรับผิดชอบงานบ้าน โดยการทำให้ดูเป็นตัวอย่างและเห็นสอนอยู่เสมอ จนกว่าเด็กจะรับผิดชอบงานบ้านได้ตามลำพัง¹ นอกจากนี้ยังพบว่าแม่มีการชักชวนและจูงใจให้เด็กหาทางแก้ปัญหา ในอัตราร้อยละ 8.1 แสดงว่าในการแก้ปัญหาลูกของเด็ก แม่จะให้การกระตุ้นและเสริมแรงให้เด็กเกิดความพยายามในการหาทางเปิดกลอง ในอัตราสูงรองจากการแนะนำและการสอน

สำหรับพฤติกรรมของเด็กที่แสดงออกอย่างเด่นชัดในทุกกลุ่ม คือการทำงานด้วยตนเอง เพื่อหาทางเปิดกลองออก มีอัตราร้อยละปรากฏในอัตราร้อยละ 36.3 ซึ่ง

¹จรรยา สุวรรณทัต และคณะ, อิทธิพลของสังคมต่อการพัฒนาการของเด็กที่หมู่บ้านพรานหมื่น ตำบลบ้านขาว อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี และหมู่บ้านอุเม็ง ตำบลยุหว่า อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่, หน้า 181.

สูงที่สุดของพฤติกรรมที่แม่และเด็กแสดงออกในสภาพการณ์แก้ปัญหา ผลการวิจัยนี้
 จะอธิบายได้ว่า เนื่องจากเด็กเล็กในชนบทมีความต้องการของเล่นและขนมที่บรรจุ
 อยู่ในกล่อง ซึ่งเป็นสิ่งเร้าที่ทำให้เด็กเกิดแรงจูงใจที่จะหาทางแกะกล่องให้ได้เพื่อ
 เอาขนมและของเล่นที่ตนอยากได้ เพราะเป็นสิ่งที่เด็กมีโอกาสได้รับจากแม่บ่อยครั้ง
 จึงอาจเป็นเหตุหนึ่งที่ทำให้เด็กแสดงพฤติกรรมหาทางเปิดกล่องในอัตราร้อยละ
 ที่สูง และถ้าพิจารณาระดับการทำงานของเด็กตามตารางที่ 5 และ 6 พบว่าพฤติกรรม
 การทำงานด้วยตนเองของเด็กจะสูงสุดในระดับที่ 2 ซึ่งเป็นพฤติกรรมของเด็กที่เมื่อ
 แม่ให้คำแนะนำหรือสอนวิธีแก้ปัญหาให้ เด็กจะมีความกระตือรือร้นในการที่จะพยายาม
 หาทางเปิดกล่องให้ได้ รองลงมาคือพฤติกรรมการทำงานในระดับที่ 4 ซึ่งเป็นพฤติ-
 กรรมที่เด็กมองแม่กำลังแกะกล่องหรือกำลังสอนวิธีแกะให้ โดยที่เด็กไม่ได้แสดง
 พฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหาเลย ผลการวิจัยที่ได้ี้สามารถอธิบายได้ว่า
 การที่เด็กมีพฤติกรรมการทำงานด้วยตนเองสูงสุดในระดับที่สอง อาจเนื่องมาจากว่า
 แม่มีการแนะนำวิธีแก้ปัญหา และชักชวนให้เด็กหาทางแก้ปัญหามาถึงอัตราร้อยละ 17.4
 ประกอบกับเด็กมีแรงจูงใจที่ต้องการเปิดกล่องให้ออกเพราะต้องการขนมและของเล่น
 ในกล่อง จึงทำให้เด็กมีความกระตือรือร้น โดยเฉพาะเวลาที่แม่ให้คำแนะนำ หรือ
 กระตุ้นให้เกิดความพยายาม ซึ่งเป็นเหตุให้พฤติกรรมการทำงานของเด็กปรากฏสูงสุดใน
 ระดับนี้ ส่วนการที่เด็กมีพฤติกรรมการทำงานในระดับที่ 4 ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่
 เด็กมองแม่หาทางเปิดกล่อง โดยที่เด็กไม่มีส่วนในการแก้ปัญหานั้นเลยในอัตราร้อยละ
 มากรองลงมา ทั้งนี้อาจจะเนื่องมาจากพฤติกรรมรบกวนและการแบ่งงานของ
 เด็กไปทำของแม่ ซึ่งมีถึงร้อยละ 27.1 ที่อาจจะมีผลทำให้เด็กแสดงพฤติกรรมการทำงาน
 ในระดับนี้มาก เพราะการที่แม่มีการแย่งและรบกวนการทำงานของเด็กมาก
 อาจจะทำให้เด็กขาดความกระตือรือร้น รอให้แม่ช่วยทำให้จนเสร็จ ทำให้พฤติกรรม
 การทำงานของเด็กในระดับนี้ปรากฏมากเช่นกัน

ส่วนพฤติกรรมของแม่ที่แสดงออกน้อย พบว่าแม่แสดงการออกคำสั่งที่ไม่ใช่
 คำสั่งที่เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหาลดลงเหลือร้อยละ 4.4 ซึ่งน้อยที่สุด เหตุที่แม่แสดง

พฤติกรรมน้อยอาจจะเนื่องมาจากว่า คำสั่งต่าง ๆ นั้นไม่เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหา เป็นคำสั่งทั่ว ๆ ไปที่แม่เฝ้าควบคุมพฤติกรรมของเด็กให้อยู่ในระเบียบที่แม่ต้องการ เช่น แม่สั่งให้ลูกนั่งลง หรือสั่งให้ลูกนั่งดี ๆ เป็นต้น ดังนั้นในสภาพการแก้ปัญหา ที่มุ่งให้เด็กหาทางแกะกล่องเพื่อเอาขนมและของเล่นไป แม่จึงไม่จำเป็นต้องแสดง พฤติกรรมการออกคำสั่งนี้แก่เด็กมากนัก ซึ่งอาจเป็นเหตุที่ทำให้พฤติกรรมนี้เกิดขึ้น น้อย

สำหรับพฤติกรรมที่เด็กในชนบทภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ แสดงออกน้อย คือการแสดงความผูกพัน และการเข้าใกล้ลูกตอตัว ในอัตราร้อยละ .3 และ .5 ตามลำดับ ซึ่งอาจจะเป็นเพราะแม่ในชนบทที่ผู้วิจัยไปทำการศึกษามิ มีเวลาอยู่กับลูกมากนัก เพราะต้องออกไปทำงานในไรนา การเลี้ยงดูเด็กส่วนใหญ่ จะเป็นหน้าที่ของพี่ หรือย่า-ยาย ที่อยู่บ้าน ดังนั้นเด็กจึงอาจมีความผูกพันกับคน เลี้ยงมากกว่า เพราะเป็นผู้ที่เด็กใกล้ชิดตลอดเวลา ซึ่งอาจจะเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ เด็กแสดงพฤติกรรมนี้ต่อน้อย และอาจจะเนื่องมาจากในระหว่างการทดลองแม่มี การออกคำสั่งให้เด็กนั่งดี ๆ และให้นั่งเรียบร้อย เมื่อเด็กจะป็นขึ้นไปนั่งตักแม่ หรือ แสดงการเข้าใกล้ลูกตอตัว ซึ่งอาจจะมีผลต่อการแสดงพฤติกรรมนี้ของเด็ก

สิ่งที่น่าสังเกตจากผลการศึกษาลักษณะพฤติกรรมของแม่และเด็กในสภาพ การแก้ปัญหาในครั้งนี้ พบว่าแม่และเด็กแสดงพฤติกรรมอื่น ๆ ออกมาน้อย ผลการ วิจัยที่ได้นี้แสดงว่าสภาพการแก้ปัญหาที่เสนอนั้นน่าสนใจ ทำให้ทั้งแม่และเด็กแสดง พฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหาเป็นส่วนมาก

2) ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของพฤติกรรมแต่ละด้านของแม่และ เด็กเล็กตามตัวแปร เพศ ลำดับที่การเกิด ฐานะทางเศรษฐกิจ และภาค มีปรากฏว่า พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในพฤติกรรมของแม่และเด็กในบางด้าน เท่านั้น พฤติกรรมส่วนใหญ่เมื่อเปรียบเทียบกันระหว่างตัวแปรต่าง ๆ เพียงแต่มีแนว โน้มว่าแตกต่างกัน แต่ไม่แตกต่างถึงระดับมีนัยสำคัญทางสถิติ

2.1 การเปรียบเทียบพฤติกรรมและค่านิยมของแม่และเด็กตามตัวแปร

เพศ

จากการทดสอบความมีนัยสำคัญทางสถิติของพฤติกรรมและค่านิยมของแม่และเด็กระหว่างเพศชายและเพศหญิง ดังผลการวิจัยในตารางที่ 7 พบว่า พฤติกรรมการต่อต้าน ไบยอทำงานของเด็กหญิงมีมากกว่าเด็กชาย และแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการวิจัยที่ได้นี้อธิบายได้ว่า เด็กหญิงมีแนวโน้มที่จะมีความเป็นอิสระเร็วกว่าเด็กชาย เพราะจากการศึกษาของวัตสัน และ ลินด์เกรน ได้สรุปไว้ว่า การต่อต้านเป็นการแสดงถึงการไม่ยอมให้คนอื่นมาบังคับหรือกำหนดพฤติกรรมของเขา ซึ่งเป็นลักษณะหนึ่งแสดงความเป็นอิสระของเด็ก¹ ฉะนั้นการที่เด็กหญิงแสดงพฤติกรรมต่อต้านมากกว่าเด็กชายจึงน่าจะอธิบายได้ว่า เด็กหญิงมีการพัฒนาความเป็นอิสระได้เร็วกว่าเด็กชาย ซึ่งอาจจะเนื่องมาจากการฝึกอบรมของแม่ที่ต่อเด็กหญิงและเด็กชายต่างกัน ดังที่จอห์น อี. เดอ ยัง ได้ทำวิจัยพบว่า แม่ในชนบทไทยมุ่งหวังให้เด็กหญิงมีความรับผิดชอบสูงกว่าและเร็วกว่าเด็กชาย² ซึ่งอาจจะเป็นเหตุหนึ่งที่ทำให้เด็กหญิงสามารถพัฒนาความเป็นอิสระได้เร็วกว่าเด็กชาย

ส่วนพฤติกรรมอื่น ๆ ของแม่และเด็กเล็กไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่เมื่อพิจารณาแนวโน้มของความแตกต่างของแต่ละพฤติกรรมของแม่และเด็ก พบว่าแม่ของเด็กหญิงมีแนวโน้มที่จะชักชวนเด็กให้พยายามเปิดกล่องให้ได้มากกว่าแม่ของเด็กชาย และในขณะเดียวกันก็มีแนวโน้มที่จะแสดงการ

¹Watson and Lindgren, Psychology of the Child, 3d ed. p. 332.

²John E. De Young, Village Life in Modern Thailand, p. 48-55.

รบกวนการทำงานของเด็กหญิงมากกว่าแม่ของเด็กชาย ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากความแตกต่างของการปฏิบัติของพ่อแม่ที่มีต่อเด็กดังที่ สแควเตอร์ กล่าวไว้ว่า เด็กหญิงจะได้รับความรัก ความชื่นชม และความใกล้ชิดมากกว่า¹ และจากรายงานการวิจัยของ ละม้ายมาศ ศรีหัตถ์ และคณะ ที่กล่าวไว้ว่า ในสังคมไทย แม่จะใกล้ชิดเด็กหญิงมากกว่าเด็กชาย² ซึ่งอาจจะเป็นเหตุที่ทำให้แม่ของเด็กหญิงมีการชักชวนและเขายุ่งเกี่ยวกับการทำงานของเด็กหญิงมากกว่า

สำหรับเด็กชาย ผลปรากฏว่า มีแนวโน้มที่จะถูกปฏิเสธการขอความช่วยเหลือ หรือแสดงความไม่สนใจการทำงานมากกว่าเด็กหญิง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากแม่มุ่งหวังให้ลูกชายช่วยตนเองได้มากกว่าลูกสาว เพราะในวัฒนธรรมไทยนี้ผู้ชายจะต้องเป็นหัวหน้าครอบครัว เป็นที่พึ่งของสมาชิกในครอบครัวในอนาคต ดังนั้นเด็กชายจึงถูกฝึกให้รู้จักช่วยเหลือช่วยเหลือตนเองได้มากกว่าเด็กหญิง และถูกเรียกร้องให้แสดงพฤติกรรมทางสัมฤทธิ์ผลมากกว่าเด็กหญิง ซึ่งตรงกับการศึกษาของสแควเตอร์ที่พบว่าเด็กชายจะถูกเรียกร้องให้มีพฤติกรรมทางสัมฤทธิ์ผลสูงกว่า³

¹ Schachter cited in Urie Bronfenbrenner, "The Changing American Child-A Speculative Study," in Influences on Human Development, ed. Bronfenbrenner and Mahoney, p. 537.

² ละม้ายมาศ ศรีหัตถ์ และคณะ, อิทธิพลของสังคมต่อพัฒนาการของเด็กที่ตำบลนาป่า อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี, หน้า 84.

³ Schachter cited in Urie Bronfenbrenner, "The Changing American Child-A Speculative Study," in Influences on Human Development, ed. Bronfenbrenner and Mahoney, p. 537,

นอกจากนี้ยังพบแนวโน้มของความแตกต่างในพฤติกรรมด้านการเข้าใกล้ ถูกต้องตัว และการขอการยอมรับ คำชมเชย และการให้กำลังใจ โดยที่เด็กหญิงจะมีการขอการยอมรับ คำชมเชย และการให้กำลังใจจากแม่มากกว่าเด็กชาย ซึ่งอาจจะเนื่องมาจากการเลี้ยงดูของแม่ที่มีต่อเด็กหญิงและเด็กชายต่างกันถึงที่ใดก็ตามมาแล้วว่า เด็กหญิงจะได้รับความรัก และความใกล้ชิดจากแม่มากกว่าเด็กชาย จึงอาจทำให้มีการพึ่งพาผูกพันกับแม่มากกว่า ในการทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดเด็กหญิงจึงมักได้รับการยอมรับคำชมเชย และการให้กำลังใจจากแม่มากกว่า ซึ่งจะเป็นการเสริมแรงให้เด็กหญิงแสดงพฤติกรรมพึ่งพาเหล่านี้มากขึ้น ซึ่งตรงกับผลการวิจัยของมูสเซน คองเกอร์ และคาแกน ที่พบว่าในระหว่างเด็กตอนต้น เด็กหญิงจะแสดงการพึ่งพามากและบ่อยกว่าเด็กชาย¹

ส่วนเด็กชายมีแนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรมที่ต้องการเข้าใกล้ และถูกต้องตัวแม่มากกว่าเด็กหญิง ซึ่งผลการวิจัยนี้จะอธิบายได้ว่า การที่เด็กชายต้องการเข้าใกล้ หรือถูกต้องตัวแม่มากกว่า อาจจะเนื่องมาจากเด็กชายมักจะถูกแม่ปฏิเสธ ไม่สนใจจากแม่มากกว่า ทำให้เด็กชายแสวงหาการเกาะติด (Attachment) และการอยู่ใกล้ชิดกับแม่มากขึ้น ทั้งนี้เพราะจากการศึกษาของสมาร์ต และสมาร์ต พบว่าการปฏิเสธของแม่จะสัมพันธ์กับการพึ่งพาของเด็ก เด็กที่ถูกปฏิเสธมาก ก็ยิ่งเพิ่มการพึ่งพาขึ้น² ซึ่งอาจจะเป็นเหตุที่ทำให้เด็กชายมีพฤติกรรมด้านนี้สูงกว่าเด็กหญิง

โดยสรุป กล่าวได้ว่าพฤติกรรมที่แม่แสดงต่อเด็กหญิงและเด็กชายไม่แตกต่างกัน และพฤติกรรมที่เด็กหญิงและชายแสดงออกในการแก้ปัญหาที่ไม่แตกต่าง

¹ Mussen, Conger and Kagan, Child Development and Personality, p. 344.

² Smart and Smart, Child Development and Relationships, p. 307.

กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้นพฤติกรรมกรรมการต่อต้าน ไม่ยอมทำงาน ซึ่งเด็กหญิงจะแสดงออกมากกว่าเด็กชาย และแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการวิจัยนี้จึงสนับสนุนสมมติฐานในข้อที่ 2 ทั้งตั้งไว้ว่ามีความแตกต่างกันในพฤติกรรมแต่ละด้านของแม่และเด็กเมื่อเปรียบเทียบระหว่างเพศชายและเพศหญิง เพียงพฤติกรรมเดียว ส่วนพฤติกรรมอื่น ๆ ไม่ตรงตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เหตุที่พฤติกรรมของแม่และเด็กไม่ต่างกันถึงระดับมีนัยสำคัญในพฤติกรรมส่วนใหญ่ อาจจะเนื่องมาจากการอบรมเลี้ยงดูของแม่ในชนบทไทยที่มีต่อเด็กหญิงและเด็กชายไม่แตกต่างกัน ซึ่งตรงกับผลการวิจัยของ ดร. ฮิวท์ ฟิลิป ที่พบว่าแม่ไทยในชนบทมีการเลี้ยงดูเด็กหญิงและเด็กชายต่างกันน้อยมาก¹ และสอดคล้องกับผลการวิจัยของซีก๊อบที่พบว่าตัวแปรเพศมีอิทธิพลต่อการกำหนดพฤติกรรมของแม่น้อย² และอาจจะเนื่องมาจากความแตกต่างระหว่างระดับอายุของกลุ่มตัวอย่างที่ได้ในการวิจัยครั้งนี้กับการวิจัยที่สรุปมาตั้งสมมติฐาน จึงทำให้ได้ผลไม่ตรงกับผลการวิจัยที่กล่าวมา

2.2 การเปรียบเทียบพฤติกรรมแต่ละด้านของแม่และเด็กเล็กตามตัวแปรลำดับที่การเกิด

จากการทดสอบความมีนัยสำคัญของพฤติกรรมแต่ละด้านของแม่และเด็กระหว่างลูกคนโตและลูกคนรอง (ตารางที่ 7) ผลการวิจัยปรากฏว่าพฤติกรรมด้านต่าง ๆ ของแม่และเด็กเล็กไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ

¹Huge Philp, "Social Factors Effecting Child Development in Village in Thailand," (n.p., 1963), 1963.

²Leslie Zegiob and Rex Forehand, "Maternal Interactive Behavior as a Function of Race, Socioeconomic Status and Sex of the Child," Child Development, p. 564.

.05 แสดงว่าพฤติกรรมแต่ละประเภทที่แม่แสดงต่อเด็กที่เป็นลูกคนโตและคนรองไม่แตกต่างกัน และพฤติกรรมของเด็กที่เป็นลูกคนโตและคนรองที่แสดงออกในระหว่างการแก้ปัญหาก็ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งผลการวิจัยที่ได้นี้ไม่สนับสนุนสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่ามีความแตกต่างกันในพฤติกรรมแต่ละด้านของแม่และเด็กในชนบทเมื่อเปรียบเทียบกันระหว่างลูกคนโตและลูกคนรอง และขัดกับผลการวิจัยของ ฟรีเบิร์ก และเพน¹ ที่พบว่าลำดับที่การเกิดมีผลต่อทัศนคติและพฤติกรรมของแม่ที่มีต่อเด็ก¹ ความขัดแย้งของผลการวิจัยนี้ น่าจะอธิบายได้ว่า กลุ่มตัวอย่างที่ฟรีเบิร์ก และเพนใช้ในการเป็นแม่ในต่างประเทศ ฉะนั้นผลอาจจะไม่เหมือนกับการเลี้ยงดูของแม่ในเมืองไทยก็ได้ แม่ไทยในชนบทอาจจะปฏิบัติกับลูกคนแรก และคนรองไม่แตกต่างกันมาก และอาจจะเนื่องมาจากตัวแปรอื่น ๆ ที่เขามามีผลต่อการวิจัย ซึ่งน่าจะได้นำการศึกษาให้กว้างขวางขึ้นเพื่อหาข้อสรุปที่แน่ชัดลงไป

แต่อย่างไรก็ตาม ในการวิจัยครั้งนี้ ถ้าพิจารณาถึงแนวโน้มของความแตกต่างในพฤติกรรมด้านต่าง ๆ ของแม่และเด็กเล็ก พบว่าลูกคนโตมีแนวโน้มที่จะได้รับการยอมรับ ชมเชย และการให้กำลังใจจากแม่ เมื่อสามารถแก้ปัญหาใหญ่ถูกต้องมากกว่าลูกคนรอง ซึ่งสอดคล้องกับผลการทดลองของเออร์มา ฮิลตัน² ที่พบว่าในการแก้ปัญหาปริศนา (puzzles) ของเด็ก แม่ของลูกคนโตจะแสดงออกถึงความรัก และให้การเสริมแรงทางอารมณ์ต่อเด็กเมื่อประสบความสำเร็จในการทำงานของผู้รับการทดลองมากกว่า²

¹Freeberg and Payne, "Dimension of Parental Practice Concerned with Cognitive Development in Preschool Child," Journal of Genetic Psychology : 111 (1967) p. 245-261.

²Irma Hilton cited in Watson and Lindgren, Psychology of the Child, 3d ed., p. 322.

และจากการทดลองเดียวกันของเออร์มา ฮิลตัน ยังพบอีกว่าเด็กที่เป็นลูกคนโตจะถูก
แม่รบกวนการทำงานมากกว่า¹ แต่ผลจากการวิจัยนี้พบว่าเด็กที่เป็นลูกคนรองมีแนว
โน้มที่จะถูกรบกวนการทำงานจากแม่มากกว่า สาเหตุที่ผลการวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรม
ค่านี้นี้โดยผลต่างกัน อาจจะเป็นเนื่องมาจากวัฒนธรรมที่ต่างกันที่มีผลต่อพฤติกรรมค่านี้นี้
ของแม่ และอาจจะเนื่องมาจากแม่ในชนบทมีภาระที่จะต้องดูแลรับผิดชอบงานในบ้าน
และต้องทำงานในไร่ ครั้นเมื่อมีบุตรเพิ่มขึ้น ภาระต่าง ๆ ก็เพิ่มขึ้น ทำให้ไม่มีเวลา
ดูแลเอาใจใส่ได้มากเช่นเดียวกับลูกคนแรก จึงทำให้แม่มีแนวโน้มที่จะทำสิ่งต่าง ๆ
ให้เด็กเสียเองเพื่อศรัทธาคาญและจะได้มีเวลาทำงานอื่นได้

นอกจากนี้ยังพบว่าเด็กที่มีเป็นลูกคนรอง มีแนวโน้มที่จะถูกแม่ติ
เตียน กว่า และทำโทษมากกว่าลูกคนโต สาเหตุที่ทำให้แม่แสดงการติเตียน กว่า และ
ทำโทษลูกคนรองมากกว่า อาจจะเป็นเนื่องมาจากเด็กที่เป็นลูกคนรองมักจะทำสิ่งต่าง ๆ
ไม่ได้ดีเท่ากับลูกคนโต ดังมีผลการวิจัยบางเรื่องที่ยืนยันว่า ลูกคนโตสามารถทำสิ่ง
ต่าง ๆ ได้ดีกว่าลูกคนรอง เช่นผลการวิจัยของ ลาโอซา และโปรฟี ในปี 1970
ที่พบว่าลูกคนโตมีความคิดสร้างสรรค์ และแสดงออกได้คล่องแคล่ว และมีความรับผิดชอบ
ชอบมากกว่าลูกคนรอง² ซึ่งอาจจะเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ลูกคนรองมักถูกตำหนิ
กว่า และทำโทษจากแม่มากกว่า ส่วนพฤติกรรมที่เด็กแสดงออก พบแนวโน้มว่าลูก
คนโตจะแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวเข้าใกล้ ถูกตอ้งตัวแม่มากกว่าลูกคนรอง ๆ ผลการวิจัย
ที่ได้นี้ตรงกับผลการวิจัยของ ฮิลตัน ที่พบว่าในระหว่างการทดลองเด็กที่เป็นลูกคนโต
จะแสดงพฤติกรรมก้าวร้าว เช่นมีการวิ่งไปหาแม่มากกว่าลูกคนรอง³ ผลการ

¹Ibid.

²Loasa and Brophy cited in Walson and Lindgren, Psychology of the Child, 3d ed. p. 322.

³Hilton cited in Wiggins, The Psychology of Personality pp. 193-194.

วิจัยนี้แสดงว่าคนไทยมีแนวโน้มที่จะแสดงการพึ่งพาแม่มากกว่าลูกคนรอง เพราะจากการศึกษาของเบลเลอร์ (Beller) กล่าวไว้ว่า พฤติกรรมที่เด็กต้องการเข้าใกล้และถูกต้อนตัวแม่เป็นการแสดงความพึ่งพาของเด็ก¹ ผลจากการวิจัยนี้จะเป็นจริงโดยทั่วไปสำหรับเด็กไทย เนื่องจากแม่มีความใกล้ชิดลูกคนโต ดูแลเอาใจใส่ใกล้ชิดตลอดเวลาเพราะเป็นลูกคนแรก ทำให้ลูกคนโตพึ่งพาแม่ได้มาก ซึ่งตรงกับผลการวิจัยของเซียร์สที่ว่าแม่จะเฝ้าระวังลูกคนโต และมีเวลาอุทิศให้ลูกคนแรกได้เต็มที่ ลูกจึงสามารถพึ่งพาแม่ได้มาก² และตรงกับผลการวิจัยของมาลา วิรุณานนท์ ที่พบว่าแม่ของลูกคนโตจะฝึกให้ลูกพึ่งตนเองได้น้อยกว่าแม่ของลูกคนรอง ๆ³

2.3 การเปรียบเทียบพฤติกรรมแต่ละด้านของแม่และเด็กตามตัวแปรฐานะเศรษฐกิจ

จากการทดสอบความมีนัยสำคัญของพฤติกรรมแต่ละด้านของแม่และเด็กเด็กที่มีฐานะเศรษฐกิจสูงและต่ำ (ตารางที่ 9) ผลการวิจัยปรากฏว่าเด็กที่มีฐานะเศรษฐกิจสูงได้รับการแนะนำการสอนจากแม่มากกว่าเด็กที่มีฐานะเศรษฐกิจต่ำ และแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งตรงกับผลการวิจัยของบี และคณะ (Bee et al.) ที่พบว่าในสภาพการณ์แก้ปัญหาแม่ชั้นกลางจะให้คำ

¹ Beller cited in Watson and Lindgren, Psychology of the Child, 3d ed., p. 329.

² Robert R. Sears, Eleanor E. Maccoby and Harry Levin, Pattern of Child Rearing, pp. 154-155.

³ มาลา วิรุณานนท์, "ความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์แบบการรับรู้และการเลี้ยงดูลูกในด้านการศึกษาที่พึ่งตนเอง เปรียบเทียบเด็กในนครหลวงกับเด็กในต่างจังหวัดในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1," หน้า 69.

แนะนำหลักที่แนะนำให้เด็กหาทางแก้ปัญหาได้เองตลอดเวลา¹ นอกจากนี้จากผลการ
ศึกษาของ **เชียร์ส** และ **แมคโคบี** พบว่าครอบครัวระดับกลางอบรมเลี้ยงดูเด็กด้วยวิธี **สาธิต**
และใช้เหตุผลมากกว่าครอบครัวระดับต่ำ²

ทางด้านพฤติกรรมของเด็กที่แสดงออกในสภาพการณ์แก้ปัญหา
พบว่าเด็กที่มีฐานะเศรษฐกิจสูงมีการขอความช่วยเหลือจากแม่มากกว่าเด็กที่มีฐานะ
เศรษฐกิจต่ำและแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการวิจัยนี้
อธิบายได้ว่า การที่เด็กมีการขอความช่วยเหลือจากแม่ต่างกัน อาจจะเนื่องมาจากการ
การอบรมเลี้ยงดูที่ต่างกันของแม่ในสองระดับชั้นนี้ เพราะมีผลงานวิจัยจำนวนมากที่
แสดงให้เห็นว่าแม่ที่มีฐานะเศรษฐกิจสังคมสูงและต่ำมีการเลี้ยงดูลูกต่างกัน เช่น ผล
การวิจัยของ **กิบส์** และ **แมคโคบี** พบว่าการเลี้ยงดูของแม่ครอบครัวระดับกลางมีการ
ยอมรับเด็กมากกว่าแม่ครอบครัวระดับต่ำ³ และผลงานวิจัยของ **เชียร์ส** **แมคโคบี**
และ **เลวิน** พบว่ามีความแตกต่างกันระหว่างการให้ความอบอุ่น และเทคนิคการสอน

¹ **Dee et al**, "Social Class Differences in Maternal Teaching Strategies and Speech Patterns," In Influences on Human Development, ed. Urie Bronfenbrenner and Mahoney, (Illinois : The Dryden Press, 1972), p. 370.

² **Sears and Maccoby** cited in **Kavid Krech, Richard S. Crutchfield and Egerton L. Ballanchey**, Individual in Society, p. 317.

³ **Gilbs and Maccoby** cited in **Willian H. Sewell**, "Social Class and Childhood Personality," Approaches, Contexts and Problems of Social Psychology, p. 190.

ระเบียบวินัยของแม่จากครอบครัวทั้งสองระดับ¹ ซึ่งสนับสนุนให้เห็นว่า เด็กจาก
ครอบครัวระดับกลางจะได้รับความรักความอบอุ่นจากแม่มากกว่า ดังนั้นเมื่อเด็กไม่
สามารถแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง จึงสามารถที่จะขอความช่วยเหลือจากแม่ได้มากกว่า
นอกจากนี้อาจจะเนื่องมาจากว่าแม่ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดีอาจจะไม่ต้องออกไปช่วย
ทำงานนอกบ้าน จึงมีเวลาใกล้ชิดเด็ก คอยช่วยเหลือเด็กได้มากกว่า

ส่วนพฤติกรรมด้านอื่น ๆ ของแม่และเด็กไม่พบความแตกต่าง
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่จากการพิจารณาแนวโน้มของความแตกต่าง ปรากฏว่า
เด็กที่มีฐานะเศรษฐกิจต่ำจะได้รับการยอมรับ ชมเชย และให้กำลังใจจากแม่มากกว่า
เด็กฐานะเศรษฐกิจสูง ซึ่งผลการวิจัยที่ได้นี้ไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของวัตสัน และ
ลินด์เกรน ที่พบว่าเด็กชั้นกลางจะได้รับการยอมรับ ชมเชย และให้กำลังใจมากกว่า²
นอกจากนี้ยังขัดกับผลการวิจัยของบี และคณะ ที่พบว่าแม่ของเด็กฐานะเศรษฐกิจสูง
จะแสดงความชื่นชมต่อเด็กเมื่อสามารถแก้ปัญหาได้³ ความขัดแย้งของผลการวิจัยเกี่ยว
กับพฤติกรรมด้านนี้จะเนื่องมาจากตัวแปรด้านอื่น ๆ เช่นความแตกต่างของวัฒนธรรม
ที่มีผลต่อการเลี้ยงดูของแม่ที่มีต่อเด็กต่างกัน และระดับการศึกษาของแม่ ซึ่งอาจจะ
มีผลเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมด้านนี้ ซึ่งควรจะได้มีการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับเรื่องนี้เพื่อ

¹Sears, Maccoby and Levin, Pattern of Child Rearing,
p. 422.

²Watson and Lindgren, Psychology of the Child, 3d ed.,
pp. 326-327.

³Bee et al., "Social Class Differences in Maternal
Teaching Strategies and Speech Patterns," in Influences on Human
Development, ed. Bronfenbrenner and Mahoney, p. 371.

หาขอสรุปที่แน่นอนต่อไป

นอกจากนี้เด็กที่มีฐานะเศรษฐิกิจต่ำ ยังมีแนวโน้มที่จะถูกแม่แย่งงานไปทำมากกว่าเด็กฐานะทางเศรษฐิกิจสูง และถ้าพิจารณาพฤติกรรมความรบกวน การตีเตียน ตุ้ม ทำโทษ จากคำเฉลยประกอบ จะพบว่าแม่ของเด็กที่มีฐานะทางเศรษฐิกิจสูงแสดงพฤติกรรมเหล่านี้ต่อเด็กมากกว่าแม่ของเด็กฐานะเศรษฐิกิจต่ำ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของบี และคณะ ที่พบว่าแม่ที่มีฐานะทางเศรษฐิกิจต่ำ จะมีการตำหนิติเตียนการทำงานของลูก และมีแนวโน้มที่จะลงมือทำงานให้เด็กเสียเองมากกว่า¹ นอกจากนี้อาจจะเนื่องมาจากว่าแม่ในชนบทไทยมีการศึกษาน้อย โดยเฉพาะแม่ที่มีฐานะเศรษฐิกิจต่ำ ทำให้แม่ไม่ทราบวิธีการฝึกให้เด็กแก้ปัญหาคด้วยตนเอง หรือควยการแนะนำสั่งสอน ประกอบกับของรางวัลในกล่องที่เป็นขนมและของเล่นที่เด็กชอบอาจเป็นแรงจูงใจที่ทำให้แม่ที่มีฐานะเศรษฐิกิจต่ำมีแนวโน้มที่จะแย่งกล่องจากลูกมาหาทางแกะให้ เพราะต้องการให้ลูกของตนได้ของเล่นในกล่องที่แม่ไม่คอยมีโอกาสทำให้ลูกได้บ่อยนัก

อนึ่งพฤติกรรมของแม่ที่มีฐานะเศรษฐิกิจสูงและต่ำแสดงออกต่อเด็กนั้น น่าจะอธิบายการทำงานของลูกได้ ดังจะเห็นได้ว่า เด็กที่มีฐานะเศรษฐิกิจสูงมีแนวโน้มที่จะทำงานด้วยตนเองได้ดีกว่าเด็กที่มีฐานะเศรษฐิกิจต่ำ ซึ่งอาจจะเนื่องมาจากว่าแม่ที่มีฐานะเศรษฐิกิจสูงมีแนวโน้มที่จะอนุญาตให้เด็กได้ทำงานแก้ปัญหาคความสามารถของเด็กในการแก้ปัญหาค และให้คำแนะนำที่จะให้เด็กหาทางแก้ปัญหาคต่อได้เอง และจะมีการแย่งงานของลูกมาทำน้อยกว่าแม่ที่มีฐานะเศรษฐิกิจต่ำ ซึ่งเป็น การสนับสนุนให้เด็กมีโอกาสได้สำรวจปัญหาคอย่างอิสระ และไม่เกิดความวิตกกังวลว่าจะทำไม่ได้ ซึ่งตรงข้ามกับแม่ที่มีฐานะเศรษฐิกิจต่ำ จะมีการรบกวนและแย่งงานของลูกมาทำเองมากกว่า และมีการตีเตียนการทำงานของลูกมากกว่า ทำให้เด็กที่มี

¹ Ibid.

ฐานะเศรษฐกิจต่ำเกิดความกังวลมากกว่า ซึ่งเป็นอุปสรรคในการแก้ปัญหาของเด็ก ทำให้เด็กที่มีฐานะเศรษฐกิจต่ำแก้ปัญหาได้ไม่ดีเท่าเด็กอีกกลุ่มหนึ่ง ซึ่งกลวิธีของ แม่ที่มีฐานะเศรษฐกิจสูงจะช่วยส่งเสริมให้เด็กสามารถแก้ปัญหาได้เองในภายหน้า ส่วนกลวิธีของแม่ฐานะเศรษฐกิจต่ำ จะทำให้เด็กแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นต่อไปได้ลำบาก

ทางด้านพฤติกรรมกรรมการต่อต้าน ไม่ยอมทำงาน พบแนวโน้มว่า เด็กที่มีฐานะเศรษฐกิจต่ำจะแสดงพฤติกรรมนี้มากกว่าเด็กที่มีฐานะเศรษฐกิจสูง ทั้งนี้ อาจจะเนื่องมาจากแม่ที่มีฐานะเศรษฐกิจต่างกันยอมมีวิธีการเลี้ยงดูเด็กต่างกันออกไป แม่ของเด็กที่มีฐานะเศรษฐกิจต่ำมีงานหน้าที่จะต้องทำมาก จึงทำให้ไม่มีเวลาดูแลเอาใจใส่เด็กเท่ากับแม่ที่มีฐานะเศรษฐกิจดี เด็กต้องช่วยตนเองมาก จึงทำให้เด็กฐานะเศรษฐกิจต่ำมีความเป็นอิสระมากกว่า ซึ่งอาจจะเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เด็กฐานะเศรษฐกิจต่ำมีการต่อต้าน ไม่ยอมให้ความคุมพฤติกรรมมากกว่า นอกจากนี้จากรายงานการวิจัยของจรรยา สุวรรณทัต และคณะ ที่ศึกษากับเด็กในชนบทภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่าเด็กส่วนใหญ่ในวัยก่อนเข้าเรียนมักจะมีชื่อ และวิธีแก้มของแม่จะให้การลงโทษด้วยการเขี่ยนตี¹ และจากผลการวิจัยของมุสเซน และกองเกอร์ พบว่าเด็กจากครอบครัวระดับต่ำมักจะถูกลงโทษทางร่างกายจากพ่อแม่บ่อยกว่าเด็กจากครอบครัวระดับกลาง ซึ่งจะมีผลทำให้เด็กเกิดความก้าวร้าวสูง² นอกจากนี้ เฟเรอ และแอนเดอร์สัน กล่าวไว้ว่ามีความสัมพันธ์ระหว่างการลงโทษของแม่กับ

¹จรรยา สุวรรณทัต และคณะ, อิทธิพลของสังคมต่อพัฒนาการของเด็กที่
หมู่บ้านพรานหมื่น ตำบลบ้านขาว อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี และหมู่บ้านอุ้ม
ตำบลยู่หวา อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่, หน้า 182.

²Sears Maccoby and Levin cited in Carl W. Backman and Paul F. Secord, Social Psychology, (Tokyo : Kogakusha Co., 1964), p. 565.

การต่อต้านของเด็ก¹ ซึ่งอาจเป็นเหตุให้เด็กฐานะเศรษฐิกิจต่ำเกิดการต่อต้านมากกว่าเด็กที่มีฐานะเศรษฐิกิจสูง

ส่วนเด็กที่มีฐานะเศรษฐิกิจสูงมีแนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรมการเข้าใกล้และถูกตองตัวมากกว่าเด็กฐานะเศรษฐิกิจต่ำ ซึ่งอาจจะเป็นเพราะเด็กที่มีฐานะดีมีโอกาสใกล้ชิดกับแม่มากกว่า เพราะแม่มีเวลาให้เด็กมากพอ มีการยอมรับเด็กมากกว่า ทำให้เด็กเกิดความผูกพัน ฟังพามาแม่มาก จึงมีแนวโน้มที่จะแสดงการเข้าใกล้ถูกตองตัวแม่มากกว่า

โดยสรุป กล่าวได้ว่าพฤติกรรมที่แม่ทั้งสองระดับแสดงต่อเด็กแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในพฤติกรรมการแนะนำการสอน ส่วนพฤติกรรมของเด็กด้านที่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญคือพฤติกรรมขอความช่วยเหลือ โดยที่เด็กที่มีฐานะเศรษฐิกิจดีจะได้รับการแนะนำการสอนจากแม่และแสดงการขอความช่วยเหลือจากแม่มากกว่า ซึ่งผลการวิจัยที่ได้นับสนับสนุนสมมติฐานข้อที่ 2 ที่ตั้งไว้เพียง 2 พฤติกรรมเท่านั้น พฤติกรรมส่วนใหญ่ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ จึงขัดแย้งกับสมมติฐานนี้ ทั้งนี้อาจจะเนื่องมาจากว่าคนบทที่ผู้วิจัยไปเก็บข้อมูลนั้น ชาวชนบทส่วนใหญ่มีอาชีพทางการกรรรมและมีการศึกษาอยู่ในระดับใกล้เคียงกัน แมว่าจะมีฐานะเศรษฐิกิจแตกต่างกัน แต่การดำเนินชีวิตและสิ่งแวดล้อมโดยทั่วไปจะคล้ายคลึงกัน จึงอาจจะมีผลทำให้พฤติกรรมของแม่และเด็กที่มีฐานะเศรษฐิกิจสูงและต่ำ ไม่แตกต่างกันอย่างเด่นชัด

¹ มาเรียน เฟเกรอ และจอห์น แอนเดอร์สัน, การเลี้ยงดูและการอบรมเด็ก, แปลจาก Child Care and Training โดยปราณี สวัสดิ์ชาติ, หน้า 59.

2.4 ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมแต่ละด้านของแม่และเด็กเล็กระหว่างภาค

จากการทดสอบความมีนัยสำคัญทางสถิติของพฤติกรรมแต่ละด้านของแม่และเด็กในภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (ตารางที่ 10) ผลการวิจัยปรากฏว่า พฤติกรรมการชักชวน การแนะนำ การสอนของแม่ในภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยที่แม่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือจะแสดงการชักชวนเด็กให้หาทางแกะฝากล่องออก และมีการแนะนำ การสอนวิธีเปิดฝากล่องให้แก่เด็กมากกว่าแม่ในภาคเหนือ

ส่วนพฤติกรรมของเด็ก พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในพฤติกรรมด้านการทำงานด้วยตนเอง โดยที่เด็กในภาคตะวันออกเฉียงเหนือแสดงพฤติกรรมการทำงานด้วยตนเองมากกว่าเด็กในภาคเหนือ และถ้าพิจารณาระดับการทำงานด้วยตนเองของเด็ก (ตารางที่ 4 และ 5) พบว่าระดับการทำงานด้วยตนเองของเด็กในภาคตะวันออกเฉียงเหนือจะอยู่ในระดับที่ 2 มากที่สุด ซึ่งเป็นพฤติกรรมของเด็กที่พยายามแกะกล่องอย่างตั้งใจ และกระตือรือร้น เมื่อแม่ชักชวนหรือแนะนำหรือสอนวิธีแก้ปัญหาให้ลูกก่อน ส่วนเด็กในภาคเหนือจะมีพฤติกรรมการทำงานอยู่ในระดับที่ 4 ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่เด็กมองแม่แกะกล่องให้หรือมองแม่กำลังสอนวิธีเปิดกล่องออก โดยที่เด็กไม่ได้แสดงพฤติกรรมที่เป็นกรแก้ปัญหาเลย นอกจากนี้ยังพบอีกว่าเด็กในภาคเหนือมีการแสดงพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับงานทางอ้อมเช่นเดินไปทิ้งสกอตเทปที่ลอกออกแล้ว และพฤติกรรมที่ไม่เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหา เช่น นอนลง เอาของเล่นอันมาเล่น มากกว่าเด็กในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ผลการวิจัยที่ได้นี้อธิบายได้ว่ากรณีที่เด็กภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีพฤติกรรมการทำงานด้วยตนเองมากกว่าและมีประสิทธิภาพมากกว่าเด็กในภาคเหนือ อาจจะเนื่องมาจากเด็กในภาคนี้ได้รับคำแนะนำการสอน และการชักชวนให้หาทางแกะกล่องจากแม่มากกว่าเด็กในภาคเหนือ จึงทำให้เด็กมีความกระตือรือร้นในการทำงานมากกว่าอย่างเห็นได้ชัด ส่วนเด็กในภาคเหนือที่ได้รับการแนะนำ การสอน และการกระตุ้นให้เด็กหาทางแก้ปัญหาจากแม่น้อยกว่า อาจทำให้เด็กขาดความกระตือรือร้นในการทำงานประกอบกับงานในการแก้ปัญหา เป็นงานที่

ก่อนข้างยากซึ่งเด็กทำไม่ได้ และเมื่อแม่ไม่ช่วยแนะนำ หรือเร่งเร้าให้หาทางเปิด จึงทำให้เด็กหมดความพยายามแม่จะอยากได้ของในกล่องก็ตาม ซึ่งอาจจะเป็นเหตุหนึ่งที่ทำให้เด็กในภาคเหนือมีพฤติกรรมการทำงานอย่างอิสระอยู่ในระดับที่ต่ำกว่า และแสดงพฤติกรรมที่ไม่ใช่ เป็นการแก้ปัญหาที่ถูกต้องกว่าเด็กอีกภาคหนึ่ง

นอกจากนี้ยังพบว่าเด็กในภาคเหนือแสดงการขอการยอมรับคำชม และการให้กำลังใจจากแม่มากกว่าเด็กในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้อาจจะเป็นเนื่องมาจากสภาพความเป็นอยู่ของชาวชนบทในภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่ต่างกัน ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างแม่และเด็กของทั้งสองภาคนี้แตกต่างกัน ซึ่งอาจจะเป็นเหตุหนึ่งที่ทำให้เด็กแสดงพฤติกรรมขอการยอมรับ ชมเชย และให้กำลังใจจากแม่แตกต่างกัน ซึ่งผลการวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมด้านนี้ต้องมีการศึกษาเพื่อหาข้อสรุปที่แน่นอนต่อไป

โดยสรุป จะเห็นว่าความแตกต่างระหว่างถิ่นที่อยู่จะมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของแม่และเด็กมากกว่าตัวแปรด้านอื่น เพราะผลจากการวิจัยพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญของพฤติกรรมแม่และเด็กหลายด้าน ซึ่งสนับสนุนสมมติฐานข้อ 2 มากกว่าตัวแปรด้านอื่น ๆ นอกจากนี้ถ้าพิจารณาแนวโน้มของความแตกต่างของพฤติกรรม ยังพบแนวโน้มว่าเด็กทั้ง 2 ภาคจะแสดงการขอความช่วยเหลือ และการแสดงความผูกพันต่อแม่ และถูกแม่รบกวนการทำงานแตกต่างกัน ทั้งนี้อาจจะเป็นเนื่องมาจากความแตกต่างระหว่างถิ่นที่อยู่ที่มีผลต่อการอบรมเลี้ยงดูเด็กของแม่ทั้งสองภาค เพราะยิ่งต่างท้องถิ่นกัน สังคม และสิ่งแวดล้อมก็ย่อมจะต่างกันออกไป ก็อาจจะมีผลต่อทัศนคติของแม่ที่มีต่อเด็กต่างกันออกไปดังเช่น จากรายงานการวิจัยของจรรยา สุวรรณทัต และคณะ ได้ยืนยันให้เห็นว่าทัศนคติของแม่ที่มีต่อเด็กในภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีความแตกต่างกันในบางเรื่อง ตัวอย่างเช่น เรื่องทัศนคติของแม่ต่อการ

มีบุตรชาย¹ และในเรื่องการขอความช่วยเหลือของลูก² และจากรายงานดังกล่าว
 ยังสรุปได้ว่าวัฒนธรรมและประเพณีบางอย่างของชาวชนบททั้ง 2 ภาค มีความแตก
 ต่างกัน³ ซึ่งย่อมจะมีผลทำให้การอบรมเลี้ยงดูเด็กแตกต่างกันไปด้วย นอกจากนี้
 ลักษณะชนบทในภาคเหนือที่ผู้วิจัยไปทำการศึกษา มีลักษณะภูมิประเทศที่อุดมสมบูรณ์
 ชาวชนบทที่อาศัยทำไร่ยาสูบ และชาวโคกตลอดปี อาจทำให้ลักษณะนิสัยของคนในชนบท
 ภาคเหนือไม่ค่อยกระตือรือร้น อยู่อย่างสันโดษ แต่ลักษณะภูมิประเทศในภาคตะวันออก
 เฉียงเหนือมีความแห้งแล้งมากกว่า ชาวชนบทในภาคนี้ต้องทำงานหนัก เนื่องจากฐานะ
 เศรษฐกิจไม่ดี ทำให้แมงฝึกเรงเราให้เด็กช่วยตนเองให้มาก เพื่อจะไ้ช่วยแบ่งเบา
 ภาระของครอบครัวได้ สิ่งเหล่านี้อาจจะมีผลทำให้การฝึกหัดและพฤติกรรมของแม่ที่มี
 ต่อเด็กแตกต่างกัน จึงควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ เพื่อความเข้าใจที่แน่นอนและ
 กว้างขวางยิ่งขึ้น เพราะว่ายังมีข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องนี้น้อยมาก

¹ จรรยา สุวรรณทัต และคณะ, อิทธิพลของสังคมต่อพัฒนาการของเด็ก
ที่หมู่บ้านพรานหมอน ตำบลบ้านขาว อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี และหมู่บ้านอูเม็ง
ตำบลบุหว่า อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่, หน้า 34.

² เรื่องเดียวกัน, หน้า 176.

³ เรื่องเดียวกัน, หน้า 22-28.